



PÄLKÄNE

PARASTA AIKAA

Pätkänen kunnan opiskeluhoitosuunnitelma
esi- ja perusopetus, lukiokoulutus

Sivistyslautakunta 12.6.2023

Sisällys

Johdanto

Keskeiset käsitteet

1. Arvio opiskelijahuollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhuoltopalveluista

Opiskeluhuoltopalvelujen toteuttamistapa ja resurssit Pälkäneen kunnassa

Opiskeluhuollon rakenne

2. Toimenpiteet yhteisöllisen opiskeluhuollon edistämiseksi

Oppimisympäristön turvallisuuteen, terveellisyteen ja esteettömyyteen liittyvät

Opiskeluhuoltoryhmät

Poissaolojen ennaltaehkäisy, seuranta ja poissaloihin puuttuminen

- Esiopetus
- Perusopetus
- Lukiokoulutus

Tupakkatuotteiden ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen

Terveellisyyden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin tarkastukset

Terveysteen liittyvät asiat

- Oppilaan sairauden vaatima hoito
- Erityisruokavaliot

3. Toimenpiteet tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi (yksilöllinen opiskeluhuolto)

Esiopetus

Koulut ja oppilaitokset

Opiskeluterveydenhuolto

Kouluterveydenhuolto

Koululääkärin palvelut

Koulutapaturmat ja äkillinen sairastuminen

Kuraattorin palvelut

Koulupsykologin palvelut

Monialainen asiantuntijaryhmä

Monialaisen asiantuntijaryhmän toiminta

Tarvittavan opiskeluhuollon järjestäminen kurinpitotoimen tai oppilaan osallistumisen epäämisen yhteydessä

4. Yhteistyön järjestäminen oppilaiden ja heidän perheidensä sekä esiopetuksessa työskentelevien ja muiden lasten hyvinvointia tukevien tahojen kanssa

Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö

Kouluvalmentajatyö

Yhteistyö muiden oppilaiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa kuten perheneuvola, nuorisotoimi, lastensuojelu, erikoissairaanhoido ja poliisi

5. Suunnitelmat oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä kriisisuunnitelma

Esiopetus

Koulut ja oppilaitokset

Kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ennaltaehkäisy

Kiusaamiseen, väkivaltaan ja häirintään puuttuminen

Kriisisuunnitelmat

Opiskeluhuollon palvelut

4. Yhteistyön järjestäminen oppilaiden ja heidän perheidensä sekä koulussa työskentelevien ja muiden oppilaiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa

5. Suunnitelmat oppilaiden ja opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä kriisisuunnitelmat

6. Arviointi ja seuranta

7. Henkilötietojen salassapito ja käsittely opiskeluhoitotyön yhteydessä

Liitteet

Johdanto

Opiskeluhooltosuunnitelma on laadittu opiskeluhoollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten. Suunnitelma on laadittu monialaisena yhteistyönä sivistystoimen eri henkilöstöryhmien sekä hyvinvointialueen kanssa.

KESKEISET KÄSITTEET

Opiskeluhoolto: kokonaisvaltainen päivittäinen oppilaiden hyvinvoinnista huolehtiminen ja turvaaminen, joka kuuluu jokaiselle koulussa toimivalle aikuiselle

Opiskeluhoollon palvelut: kouluterveydenhuollon, koulupsykologin ja koulukuraattorin palvelut.

Opiskeluhoollon ohjausryhmä: koulutuksen järjestäjäkohtainen monialainen työryhmä, joka vastaa opiskeluhoollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista

Opiskeluhooltoryhmä: koulukohtainen monialainen työryhmä, joka vastaa oppilaitoksen opiskeluhoollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista

Monialainen asiantuntijaryhmä: tapauskohtaisesti koottava ryhmä, joka käsittelee yksittäisen oppilaan tai tietyn opiskelijaryhmän tuen tarpeen selvittämiseen ja opiskeluhoollon palvelujen järjestämiseen liittyviä asioita

Pälkäneen kunnan opiskeluhooltosuunnitelmassa käytetään nimitystä *oppilas* kuvaamaan esiopetuksen lasta, perusopetuksen oppilasta ja lukion opiskelijaa.

Opiskeluhoollolla tarkoitetaan oppilaan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa kouluyhteisössä. Opiskeluhoollon toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä ja koko kouluyhteisöä tukevana yhteisöllisenä opiskeluhoollona. Tämän lisäksi oppilailla ja opiskelijoilla on lakisääteinen oikeus yksilökohtaiseen opiskeluhoollon.

Koulussa, lukiossa ja esiopetuksessa opiskeluhoolto on kaikkien yhteisössä työskentelevien ja opiskeluhoollon palveluista vastaavien työntekijöiden tehtävä. Ensisijainen vastuu kouluyhteisön hyvinvoinnista on oppilaitoksen henkilökunnalla.

Opiskeluhoollon sisältävät koulutuksen järjestäjän hyväksymän opetussuunnitelman mukainen opiskeluhoolto sekä opiskeluhoollon palvelut, joita ovat psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palvelut. Opiskeluhoollon toteutetaan opetustoimen sekä hyvinvointialueen monialaisena suunnitelmallisena yhteistyönä oppilaiden/opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa.

1. Arvio opiskelijahuollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskelijahuoltopalveluista

Opiskeluhoitopalvelujen toteuttamistapa ja resurssit Pälkäneen kunnassa

Pälkäneen kunta vastaa kunnan alueella toimivien oppilaitosten opiskeluhoollon toteutuksesta yhteistyössä Pirkanmaan hyvinvointialueen kanssa. Toiminnan piiriin kuuluvat esi- ja perusopetusta ja lukiokoulutusta järjestävien oppilaitosten oppilaat ja opiskelijat heidän kotipaikastaan riippumatta.

Opiskeluhoollon resurssien tarvetta seurataan ja päivitetään säännöllisesti.

Yhteisöllistä opiskeluhoitotyötä tehdään yhteistyössä koulun ja oppilaitosten henkilöstön sekä kaikkien opiskeluhoollon asiantuntijoiden kanssa.

Yhteisöllistä opiskeluhoitotyötä tehdään koulujen ja oppilaitosten tarpeista lähtien ja ajankohtaisiin ilmiöihin vastaten. Esimerkkejä yhteisöllisestä työstä ovat henkilöstön tukeminen ja kouluttaminen, mediatyö, teemapäivät, koulujen ja oppilaitosten tapahtumiin osallistuminen, pienryhmä- ja luokkatyöskentely.

Yhteisöllisessä työssä roolit vaihtelevat ammattiryhmittäin. Kuraattorien tehtävänkuvaan kuuluu yhteisöllistä työtä ja heidän työssään painottuu oppilas- ja opiskelijaryhmien kanssa työskentely. Psykologin rooli painottuu mielenterveysongelmien ennaltaehkäisyyn, psykoedukatioon (tiedon jako mielenterveydestä ja siihen vaikuttavista asioista) ja opiskelutaitojen vahvistamiseen. Terveystyöntekijän rooli on erityisesti hyvinvointia tukevien elintapojen edistäminen.

Kaikkien opiskeluhoollon asiantuntijoiden tehtävänkuvaan kuuluu:

- Osallistuminen yhteisöllisiin opiskeluhoitoryhmiin sekä koulujen/oppilaitosten suunnitelmien ja toimintamallien laatimiseen sekä päivittämiseen
- Omasta työstä tiedottaminen koulun/oppilaitosten henkilöstölle, oppilaille/opiskelijoille ja huoltajille
- Konsultaatio mahdollisuuden tarjoaminen koulun/oppilaitoksen henkilöstölle oppilas- ja opiskelija asioissa sekä tarvittaessa myös oppilas- ja opiskelijaryhmiin liittyen
- Kriisityöhön osallistuminen (kriisisuunnitelman päivittäminen ja toimintaan osallistuminen). Kriisiviestintää johtaa pääasiassa rehtori.

Opiskeluhoollon rakenne:

- Opiskeluhoollon ohjausryhmä.
- Oppilaitos-/yksikkökohtaiset opiskeluhoitoryhmät
- Yksilökohtainen opiskeluhoito, joka sisältää opiskeluhoollon palvelut ja monialaiset asiantuntijaryhmät

Esi- ja perusopetuksen oppilaita on Pälkäneen kunnassa n. 650.
Lukiokoulutuksen opiskelijoita on n. 80.

Esiopetuksen yksiköt (3)

Kostian esiopetus, Luontotoiminnan esiopetus ja Luopioisten kirkonkylän esiopetus,

Perusopetuksen yksiköt (3)

Kostianvirran yhtenäiskoulu, Luopioisten kirkonkylän koulu ja Aitoon koulu

Lukiokoulutuksen yksikkö: Pälkäneen lukio

Opiskeluhuollon ohjausryhmä on koulutuksen järjestäjäkohtainen, monialainen työryhmä, joka vastaa opiskeluhuollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista.

Pälkäneen kunnan opiskeluhuollon ohjausryhmän kokoonpano:

Sivistysjohtaja

Varhaiskasvatusjohtaja

Rehtori, Kostianvirran yhtenäiskoulu

Koulunjohtaja, Aitoon koulu

Koulunjohtaja, Luopioisten kirkonkylän koulu

Varhaiskasvatuksen erityisopettaja

Varhaiskasvatuksen aluepäällikkö

Tuen koordinaattori

Apulaisrehtori, Anna Tapion koulu

Erityisopettaja, Anna Tapion koulu

Apulaisrehtori, Aitoon koulutuskeskus

Apulaisrehtori, Kostianvirran yhtenäiskoulu

Apulaisjohtaja, Kostianvirran yhtenäiskoulu

Kouluvalmentaja

Nuorisotyön koordinaattori

Ruokapalveluesimies

Tekninen johtaja

Diakoni

Vanhempainyhdistysten edustaja/edustajat

Opiskeluhuollon palveluiden järjestämisvastuu on siirtynyt hyvinvointialueille 1.1.2023.

Opiskeluhuoltoa toteutetaan opetustoimen ja hyvinvointialueen suunnitelmallisena yhteistyönä.

Opiskeluhuoltoon sisältyy sekä yhteisöllinen opiskeluhuolto että yksilöllinen opiskeluhuolto palveluineen (koulu- ja opiskeluterveydenhuolto, kuraattori- ja psykologipalvelut, monialainen yksilökohtainen opiskeluhuolto) ja palvelut järjestetään oppilaitosten/yksiköiden yhteydessä.

Opiskeluhuollon käytettävissä olevat resurssit:

- Kouluterveydenhoitajat 1,8 henkilötyövuotta
- Koulukuraattorit 1 henkilötyövuotta
- Koulupsykologit 1 henkilötyövuotta

2. Toimenpiteet yhteisöllisen opiskeluhuollon edistämiseksi

Opiskeluhoolto on tärkeä osa koulujen ja esiopetusyksiköiden toimintakulttuuria. Yhteisöllistä opiskeluhoitoa toteuttavat kaikki toimijat. Yhteisöllisessä opiskeluhoitotyössä seurataan, arvioidaan ja kehitetään koulu-/esiopetusyhteisön ja oppilasryhmien hyvinvointia. Lisäksi huolehditaan oppimisympäristön terveellisyydestä, turvallisuudesta ja esteettömyydestä. Yhteisöllisten toimintatapojen kehittämisessä tehdään yhteistyötä oppilaiden, huoltajien sekä muiden lasten ja nuorten hyvinvointia edistävien viranomaisten ja toimijoiden kanssa.

Oppilaiden ja huoltajien osallisuus ja kuulluksi tuleminen on yhteisöllisessä opiskeluhoollissa tärkeää ja hyvinvointia vahvistavaa. Opiskeluhoolto luo oppimisyhteisössä edellytyksiä yhteenkuuluvuudelle, huolenpidolle ja avoimelle vuorovaikutukselle. Osallisuutta lisäävät toimintatavat edesauttavat myös ongelmien ennaltaehkäisyä, niiden varhaista tunnistamista ja tarvittavan tuen järjestämistä.

Oppilaalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Siihen kuuluu fyysinen, psyykkinen ja sosiaalinen turvallisuus. Opetuksen järjestämisen lähtökohtana on oppilaiden ja henkilökunnan turvallisuuden varmistaminen kaikissa tilanteissa. Rauhallinen ilmapiiri edistää työrauhaa.

Koulurakennuksesta sekä opetustiloista ja -välineistä huolehtiminen ylläpitää ympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta. Oppimisyhteisöllä on yhtenäiset toimintatavat eri oppimisympäristöissä tapahtuvaa opetusta ja välitunteja varten.

Opetukseen laadittuja turvallisuusohjeita noudatetaan ja varmistetaan, että oppilaan oppimisympäristö työelämään tutustumisen aikana on turvallinen. Kouluympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta sekä koulu yhteisön hyvinvointia edistetään ja seurataan jatkuvasti. Niitä arvioidaan kolmen vuoden välein toteutettavissa tarkastuksissa. Ennaltaehkäisevä toiminta kantaa järjestelmällisesti varhaiskasvatukseen, esiopetuksen ja perusopetuksen kautta toiselle asteelle, johon oleellisesti kuuluu nivelvaihtely esim. erilaisten siirtopalaverien muodossa. Nivelvaihtelyiden prosessikuvaukset on laadittu ja käytössä kaikilla toimijoilla.

Oppimisympäristön turvallisuuteen, terveellisyteen ja esteettömyyteen liittyvät:

- Rauhallinen ilmapiiri
- Yhdessä sovitut säännöt
- Oppilaiden suojaaminen väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä
- Tiloista sekä opetus- ja leikkivälineistä huolehtiminen
- Yhtenäinen toimintakulttuuri eri tilanteissa
- Oppilaitos-/esiopetusympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä hyvinvoinnin edistäminen ja seuraaminen
- Koulukuljetuksia, tapaturmien ennaltaehkäisyä ja tietoturvallisuutta koskevat toimintatavat
- Kolmiportaisen tuen seuranta

Opiskeluhoitoryhmät

Koulun/esiopetusyksikön opiskeluhoitoryhmä vastaa opiskeluhoollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Ryhmän keskeinen tehtävä on yhteisön hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen sekä muun yhteisöllisen opiskeluhoollon toteuttaminen ja kehittäminen.

Opiskeluhoiltoa varten laaditaan toimintasuunnitelma kullekin lukuvuodelle elo-/syyskuussa ja arviointi toteutetaan toukokuussa. Opiskeluhoiltoiryhmä kokoontuu suunnitelmallisesti ja riittävän usein. Kokousajat, suunnittelupäivät ja mahdolliset yhteiset tapahtumat sovitaan lukuvuoden alussa koko lukukaudelle tai lukuvuodelle.

Oppilaitoksen opiskeluhoiltoiryhmän kokoonpano

- rehtori/koulunjohtaja
- apulaisrehtori
- opettajaedustajat (erityisopettaja, opinto-ohjaaja, muut opettajat)
- Terveystenhoitaja ja lääkäri
- koulupsykologi
- koulukuraattori
- kouluvalmentaja
- muut kutsutut aiheesta riippuen: oppilaat, hoiltoajat, asuntolaohjaaja, nuorisotoimi yms.
- Ulkopuoliset yhteistyökumppanit

Poissaolojen ennaltaehkäisy, seuranta ja poissaoloihin puuttuminen

Esiopetus

Päikäneen esiopetuksen arvot 2023

- Lapsuuden ainutlaatuisuus
- Vastuullisuus
- Suvaitsevaisuus, yhdenvertaisuus ja tasa-arvo
- Avoin vuorovaikutus

Esiopetuksessa lapsia rohkaistaan ilmaisemaan mielipiteitään ja tunteitaan. Ryhmien säännöt laaditaan yhdessä lasten kanssa. Lapset opettelevat ottamaan vastuuta omasta käytöksestään. Aikuiset keskustelevat säännöllisesti lapsista ja heidän kehityksestään tiimipalaverissa. Päikäneellä esiopetuksessa pidämme tärkeänä kiireetöntä, turvallista ja terveellistä oppimisympäristöä, jossa on työrauha niin lapsille kuin aikuisille. Oppimisympäristön keskiössä on aikuinen, jonka asenne, läsnäolo ja lasta kunnioittava ja kuuleva toimintatapa luovat aidon, hyvän ja turvallisen oppimisympäristön lapselle.

Lapsia rohkaistaan yhdessä tekemiseen ja yhteisöllisyyteen. Kannustava palaute ja oikeudenmukainen kohtelu kuuluvat hyvään esiopetukseen. Esiopetuksen ja hoiltoajien välinen avoin yhteistyö tukee lapsen ja hänen perheensä hyvinvointia

Esioppilaan ollessa poissa esiopetuksesta sairauden tai muun äkillisen syyn vuoksi hoiltoaja on velvollinen ilmoittamaan asiasta lapsen esiopetusryhmään mahdollisimman pian. Ilmoitus tulee tehdä ensisijaisesti puhelimitse (soittamalla tai viestillä). Tarvittaessa ilmoituksen voi tehdä myös Daisy-viestillä tai sähköpostilla.

Etukäteen tiedossa olevista poissaoloista (esim. lomamatkat) tulee olla hyvissä ajoin yhteydessä esiopetukseen. Luvan enintään viiteen esiopetuspäivän mittaiseen poissaoloon myöntää lapsen oman esiopetusryhmän opettaja. Yli viisi esiopetuspäivää kestävät poissaolot myöntää varhaiskasvatuksen aluepäällikkö.

Lupa poissaoloon anotaan nettisivuiltamme löytyvällä sähköisellä lomakkeella. Esiopetuksesta ei anneta korvaavia tehtäviä poissaolojen ajaksi. Esiopetuksen laajuus on vähintään 700 h eli keskimäärin neljä tuntia päivässä. Poissaoloja ei voi olla niin paljon, että tämä raja alittuisi.

Perusopetus

Perusopetuksessa pyritään tukemaan oppilaiden läsnäoloa ja kouluun kiinnittymistä seuraavilla keinoilla:

- **Oppilaiden hyvinvoinnin tukeminen:** yhteisöllisyyden lisääminen, tunne- ja hyvinvointitaitojen harjoittelu, kouluhyvinvoinnin seuranta
- **Koulunkäyntiä tukeva opiskeluympäristö:** riittävä pedagoginen tuki, läsnäolon positiivinen huomioiminen, poissaolojen systemaattinen seuranta
- **Sosiaaliset suhteet koulussa:** positiivisen ilmapiirin ja ryhmähengen rakentaminen ja ylläpitäminen, hyvän oppilas-opettaja –suhteen rakentaminen ja ylläpitäminen
- **Kodin ja koulun yhteistyö:** myönteinen ja keskusteleva vuorovaikutus, yhdessä sovitut käytännöt

Koulussa pyritään ennaltaehkäisemään poissaoloja varhaisella puuttumisella ja auttamisella, sillä koulupoissaoloilla voi olla monenlaisia seurauksia lapsen ja nuoren hyvinvoinnille ja oppimiselle. Perusopetuslaki velvoittaa huoltajan huolehtimaan lapsensa oppivelvollisuuden suorittamisesta (PoL 26 §). Oppivelvollisuuden suorittamiseen kuuluu läsnäolo koulussa.

Mikäli oppilas ei voi osallistua opetukseen, tulee siitä ilmoittaa koululle. Huoltaja ilmoittaa lapsensa äkillisestä poissaolosta esimerkiksi sairauden takia jo ensimmäisenä poissaolopäivänä Wilman välityksellä tai puhelimitse. Huoltajan tulee ilmoittaa etukäteen myös oppilaan tilapäiset poissaolot luokanopettajalle tai aineenopettajalle esimerkiksi liittyen hammaslääkärissä, lääkärissä, tutkimuksissa tmv. käynteihin. Mikäli poissaoloilmoitusta ei tule, opettaja ottaa yhteyttä huoltajaan.

Koulu suosittelee, että lomamatkat yms. järjestettäisiin ensisijaisesti koulun loma-aikoina. Tarvittaessa luvan 1–5 päivän poissaoloon myöntää luokanopettaja tai luokanohjaaja, pidempiin rehtori/koulunjohtaja/apulaisjohtaja. Kouluilla on käytössä ennalta tiedossa oleviin poissaoloihin lupahakemuslomake, jonka oppilas ja huoltaja täyttävät ennen anottua poissaoloa. Oppilas on velvoitettu kysymään opettajilta poissaolon aikaiset tehtävät. Huoltajan velvollisuus on huolehtia oppilaan opiskelusta poissaolon aikana, jotta opiskelu etenee suunnitellusti.

Luvattomat poissaolot ovat aina merkki siitä, että oppilaan asiat eivät ole kohdallaan. Varhainen puuttuminen edesauttaa asioiden korjaantumista varhaisessa vaiheessa.



Poissaoloihin puuttumisen malli Pälkäneen kunnan perusopetuksessa

ENNALTAEHKÄISEVÄ TOIMINTA		HUOLI PUHEEKSI	POISSAOLOJA ALAKOULU YLI 30 H/YLÄKOULU YLI 20 H	POISSAOLOJA ALAKOULU YLI 50 H/YLÄKOULU YLI 30 H	POISSAOLOJA ALAKOULU YLI 70 H/YLÄKOULU YLI 40 H
<ul style="list-style-type: none">• Oppilaiden luokkaan kuulumisen, osallisuuden ja yhteisöllisyyden edistäminen.• Huoltajat ilmoittavat poissaolosta koululle 1. päivänä• Luvattomasta poissaolosta ilmoitetaan huoltajille viipymättä• Oppilaiden poissaolojen ajantasainen merkintä ja seuranta Wilmassa		<ul style="list-style-type: none">• Oppilaan poissaolosta herää huoli kotona/koulussa:<ul style="list-style-type: none">➢ jatkuvat myöhästelyt➢ poissaolot keskittyvät tietyille oppitunnille tai viikonpäivälle➢ epämääräiset poissaolot➢ toistuvat sairastelut➢ opintosuoritusten äkillinen aleneminen• Luokanopettaja/luokanohjaaja keskustelee asiasta oppilaan kanssa, on yhteydessä huoltajiin ja sopii mahdollisesta yhteydenotosta oppilashuollon työntekijään.• Oppilashuollon työntekijän konsultointi mahdollisimman matalalla kynnyksellä	<ul style="list-style-type: none">• Opettaja ottaa huoltajan yhteyttä poissaolojen määrästä ja keskustele oppilaan koulunkäynnin sujumisesta ja mahdollisista tukitoimien tarpeesta (esim. tukiopetus, terveydenhoitajan/kuraattorin/psykologin tapaaminen tai jotain muuta)• Tarvittaessa opettaja järjestää palaverin huoltajan ja oppilaan kanssa.• Kyseeseen voi tulla myös monialainen asiantuntijaryhmä, joka sopii tukitoimista ja seurannasta yhdessä.• Tarvittaessa koulun ulkopuolisten tahojen konsultaatiot	<ul style="list-style-type: none">• Kun poissaoloja on yli 50/30 h suunnitellaan koulun tukitoimet ja sovitaan yhdessä, miten oppilaan tilanteen etenemistä seurataan ja kuka siitä miltäkin osin vastaa.• Asia käsitellään tarvittaessa monialaisessa asiantuntijaryhmässä tai oppilas/perhe ohjataan koulun ulkopuolisen tuen piiriin.• Sovitaan myös seurantapalaverin ajankohta ja vastuuhenkilö oppilaan asioissa.• Tarvittaessa koulun ulkopuolisten tahojen konsultaatiot	<ul style="list-style-type: none">• Mikäli tukitoimet eivät auta ja poissaoloja on edelleen jatkuvasti/runsaasti (yli 70/40 h), tehdään viimeistään sosiaalihoitolaan mukainen yhteydenotto tai lastensuojeluilmoitus konsultaation pohjalta.• Koulu on tässä vaiheessa selvittänyt poissaolojen syytä omalta osaltaan ja käyttänyt koulun tukitoimia monipuolisesti.• Lastensuojeluilmoitus perustuu huoleen poissaolojen aiheuttamasta syrjäytymisriskistä ja normaalin kehityksen ja koulunkäynnin vaarantumisesta. Ilmoituksessa mainitaan koulussa tehdyt tukitoimet.• Sovitaan myös seurantapalaverin ajankohta ja vastuuhenkilö oppilaan asioissa.

Lukiokoulutus

Lukiossa opiskelevien kouluun kiinnittymistä tuetaan erilaisilla ryhmäytystapahtumilla heti ensimmäisen lukuvuoden alussa. Opintojen alussa 1. vuosikurssin opiskelijoille järjestetään Tervetuloa lukioon –opintojakso. Ryhmäytymiseen käytetään runsaasti aikaa ensimmäisen lukuvuoden alussa ja ryhmäytymistä tehdään myös pitkin vuotta ja koko lukuaikaa. Näillä toimilla toivotaan olevan myös poissaoloja ehkäisevä vaikutus.

Ryhmänohjaajat tukevat ja kannustavat opiskelijoita ja tekevät myös yhteistyötä kotien kanssa. Opiskelua tuetaan tarvittaessa.

Poissaoloihin puuttuminen

Opettajat kirjaavat poissaolot tunneilta. Muista kun sairaudesta johtuviin poissaoloihin (matka, pelireissu) anotaan lupa etukäteen joko ryhmänohjaajalta tai rehtorilta. Erittäin painavasta syystä ja tarkkaan harkiten ryhmänohjaaja voi antaa luvan enintään viiden päivän ja rehtori tätä pitempään poissaoloon koulusta. Lisäksi ryhmänohjaaja voi harkintansa mukaan antaa luvan esim. insinööriajasta tai muusta vastaavasta tärkeästä syystä johtuvaan poissaoloon. Kaikista muunlaisista poissaoloista on oltava selvitys.

- Poissaoloista enintään kolme (ei pidä sisällään ryhmänohjaajan tai rehtorin myöntämiä poissaoloja) saa olla huoltajan tai täysi-ikäisen oppilaan itse selvittämiä. Muiden poissaolojen tulee olla anottuja poissaoloja.

Opiskelijan velvollisuus on huolehtia poissaolon aikaisten tehtävien tekemisestä myös niiden poissaolojen ajalta, jotka liittyvät lukion toimintaan (esim. kansainväliset vaihdot, opiskelijakunnan toiminta).

Tupakkatuotteiden ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen

Yhteisöllinen ehkäisevä opiskeluhuolto

- Päihde- ja tupakkavalistus perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa
- Valistusyhteistyö kunnan eri toimijoiden ja kolmannen sektorin kanssa
- Päihteettömän arvomaailman vahvistaminen osana kasvatusta yhteistyössä huoltajien kanssa
- Nollatoleranssi päihteiden ja tupakkatuotteiden suhteen
- Oppilaitosten järjestysäännöissä kuvaus käyttöön ja hallussapitoon puuttumisesta
- Aiheen käsittely terveystarkastuksissa

Tupakka- ja päihdetuotteiden käytön ja hallussapidon seuraamukset kuvataan koulu-/yksikkökohtaisissa liitteissä.

Terveellisuuden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin tarkastukset

Oppilaitoksissa suoritetaan säännölliset THL:n tarkastukset 3 vuoden välein.

Terveyteen liittyvät asiat

Oppilaan sairauden vaatima hoito

Oppilaan koulu-/esiopetuspäivän aikana tarvitsemasta yksilöllisestä ravitsemuksesta, hoidosta, tuesta ja seurannasta sovitaan yhdessä oppilaan, perheen sekä terveys- ja opetustoimen edustajien kanssa.

Oppilaan lääkehoitosuunnitelmasta vastaa kouluterveydenhuolto yhteistyössä huoltajien ja opetushenkilöstön kanssa. Tapauskohtaisesti valitaan vastuuhenkilö, joka huolehtii oppilaan lääkinnästä. Vastuuhenkilö koulutetaan/opetetaan tehtävään.

Erityisruokavaliot

Erityisruokavalion saa toimittamalla erityisruokavalioselvityksen, joka on täytetty yhdessä lääkärin tai ravitsemusterapeutin kanssa. Huoltaja toimittaa erityisruokavalioselvityksen koulun/esiopetusyksikön keittiöön, kun on kyseessä allergia, uskonnolliset syyt tai sairaus (kuten keliakia). Kasvisruokavaliosta tarvitaan myös todistus alakouluikäisestä lapsesta. Yläkoulu- ja lukioikäisille on tarjolla kasvisruokaa muutoinkin. Huoltaja huolehtii, että keittiöllä on tiedossa erityisruokavalio ja tilanteen muuttuessa, päivittää tiedot keittiölle.

3. Toimenpiteet tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi (yksilöllinen opiskeluhoito)

Esiopetus

- Yksilökohtaisella opiskeluhoollolla tarkoitetaan lapselle annettavia terveydenhuollon palveluja, jotka järjestetään terveydenhuoltolain mukaisina ikäryhmälle suunnattuina neuvolapalveluina
- opiskeluhoollon psykologi- ja kuraattoripalveluja sekä
- yksittäistä lasta koskevaa monialaista opiskeluhoitoa.

Yksilökohtaisen opiskeluhoollon tavoitteena on seurata ja edistää lapsen hyvinvointia ja oppimista sekä kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja terveyttä. Esiopetuksen opiskeluhoollolla on tärkeä merkitys varhaisen tuen turvaamisessa ja ongelmien ehkäisyssä. Lasten yksilölliset edellytykset, voimavarat ja tarpeet otetaan huomioon sekä oppilashuollon tuen rakentamisessa että esiopetuksen arjessa.

Yksilökohtainen opiskeluhoito esiopetuksessa perustuu aina huoltajan suostumukseen. Huoltajan osallisuutta tuetaan ja mielipiteitä kuullaan lapsen yksilökohtaisen opiskeluhoollon toteuttamisessa. Lapsen osallisuus, omat toivomukset ja mielipiteet otetaan huomioon häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuisissa hänen ikänsä, kehitystasonsa ja edellytystensä mukaisesti. Ryhmän koollekutsuja on se esiopetushenkilöstön tai oppilashuollon henkilöstön edustaja, jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu.

Yksittäisen lapsen asian käsittely oppilashuoltotyössä:

- Varhaiskasvatuksen aluepäällikkö kokoaa, mutta voi määrätä myös toisen koollekutsujan
- Monialainen kokoonpano
- Ryhmän nimeämä vastuuhenkilö (varhaiskasvatuksen opettaja tai VEO).

Ryhmä kootaan tapauskohtaisesti ja ryhmässä käsitellään vain yksittäisen lapsen asioita.

Koulut ja oppilaitokset

Yksilökohtaisella opiskeluhoollolla tarkoitetaan yksittäiselle oppilaalle annettavia kouluterveydenhuollon palveluja, koulupsykologi- ja koulukuraattoripalveluja sekä yksittäistä oppilasta koskevaa monialaista opiskeluhoitoa. Kouluterveydenhuollossa toteutettavat laajat terveystarkastukset sekä muut määräaikaistarkastukset ovat osa yksilökohtaista opiskeluhoitoa. Myös kurinpitotoimien ja opetuksen epäämisen yhteydessä järjestetään tarvittava opiskeluhoito. Yksilökohtaisen opiskeluhoollon tavoitteena on seurata ja edistää oppilaan kokonaisvaltaista kehitystä, terveyttä, hyvinvointia ja oppimista. Tärkeätä on myös varhaisen tuen turvaaminen ja

ongelmien ehkäisy. Oppilaiden yksilölliset edellytykset, voimavarat ja tarpeet otetaan huomioon sekä opiskeluhuollon tuen rakentamisessa että koulun arjessa.

Neuvottelut, moniammatillinen yhteistyö sekä opetushenkilöstön ja huoltajien konsultaatio kuuluvat kaikkien opiskeluhuollon asiantuntijoiden yksilökohtaiseen opiskeluhoitotyöhön. Terveystarkastaja, lääkäri, psykologi ja kuraattori ovat kutsuttavissa opetushenkilöstön ja muiden tahojen järjestämiin neuvotteluihin. Myös opiskeluhuollon asiantuntijan voivat tarvittaessa kutsua koolle monialaisen asiantuntijaryhmän matalalla kynnyksellä. Monialaisen asiantuntijaryhmän kokoontumisesta muodostuu opiskeluhoitokertomus. Opiskeluhoitokertomuksen osalta rekisterinpitäjänä toimii koulutuksen järjestäjä.

Opiskeluhuollon asiantuntijat tarjoavat konsultaatiota yksittäisiin oppilaisiin ja opiskelijoihin liittyen. Konsultaatiota on mahdollista toteuttaa nimettömänä, jolloin konsultointi ei edellytä oppilaan tai opiskelijan lupaa. Nimellisissä konsultoinneissa noudatetaan oppilas- ja opiskeluhoitolakia. Oppilaan osallisuus, omat toivomukset ja mielipiteet otetaan huomioon häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa hänen ikänsä, kehitystasonsa ja muiden henkilökohtaisten edellytystensä mukaisesti. Vuorovaikutus on avointa, kunnioittavaa ja luottamuksellista. Opiskeluhoitotyössä **noudatetaan tietojen luovuttamista ja salassapitoa koskevia säännöksiä.**

Opiskeluterveydenhuolto (lukio)

Opiskelijalle tarjotaan terveydenhoitajan terveystarkastusta ensimmäisenä vuonna. Opiskeluterveydenhuollon palvelut ovat opiskelijalle vapaaehtoisia sekä pääosin maksuttomia. Lääkärintarkastus järjestetään opiskelijalle, joka on erityisopetuksessa tai jonka terveydentilan ja opiskelukykyyn selvittäminen on tarpeellinen opiskelujen tai tulevan ammatin vuoksi. Asevelvollisten ennakkoterveystarkastus voidaan tehdä samalla kuin opiskeluterveydenhuollon lääkärintarkastus. Tämä tehdään kutsuntavuonna.

Opiskeluterveydenhuollossa edistetään opiskelijan terveyttä ja opiskelukykyä. Opiskeluterveydenhuolto tarjoaa terveydenhoidon ja kiireettömän sairaanhoidon palveluita. Myöskin suun terveydenhuollon palvelut, seksuaaliterveyspalvelut sekä mielenterveys- ja päihdepalvelut kuuluvat opiskeluterveydenhuoltoon.

Terveystarkastuksen tavoitteita:

- Selvittää opiskelijan kanssa elämäntilannetta, elämäntapoja, sosiaalisia verkostoja ja opiskelua osana hyvinvoinnin kokonaisuutta
- Tukea ja havaita voimavaroja
- Havaita elämäntapoihin liittyviä riskejä sekä antaa ohjausta ja neuvontaa niiden vähentämiseksi
- Arvioida opiskelijan terveydentilaa opinnoista selviytymisen kannalta
- Ohjata opiskelija palveluiden piiriin, jos opiskelijalla on toimintakykyä uhkaavia tai haittaavia ongelmia
- Selvittää erityisopiskelijan tarvitsemat kuntoutus- ja tukitoimet yhdessä oppilaitoksen muiden tahojen kanssa
- Antaa seksuaali- ja lisääntymisterveyteen liittyvää terveysneuvontaa
- Tunnistaa erityistä tukea tarvitsevat ja järjestää heille opiskelun aikana tarvittavat tukitoimet
- Tarvittaessa suunnitelma jatkotutkimuksista, tuesta ja hoidosta

Sairaanhoidolliset lääkärikäynnit ovat 18-vuotta täyttäneille maksullisia, lukuun ottamatta mielenterveyskäynnejä. Myös **kaikki ennaltaehkäisevät terveydenhoidon käynnit ovat maksuttomia**, esimerkiksi raskauden ehkäisyyn liittyvät käynnit. Asiakasmaksua ei myöskään

peritä käynneistä, joissa käsitellään laaja-alaisesti ja moniammatillisesti opiskelukykyä ja ammatinvalintaa.

18-vuotta täyttäneiltä peritään käyttämättä jätetystä terveydenhuollon palvelusta 51,50 euroa. Maksu peritään myös maksuttomista palveluista. Maksu peritään silloin, jos asiakas tai hänen edustajansa on varannut vastaanottoajan terveydenhuollon palveluihin ja on ilman hyväksyttävää syytä ja varattua aikaa tai paikkaa ennalta peruuttamatta jäänyt saapumatta. Maksu voidaan periä myös, jos ajanvaraus on tehty asiakkaan puolesta ja asiakas on saanut tiedon tehdystä ajanvarauksesta.

Kouluterveydenhuolto

Kouluterveydenhuollon tavoitteena on turvata oppilaan terve kasvu ja kehitys terveystarkastusten ja terveystarkastuksen avulla. Kouluterveydenhoitajaan voi olla yhteydessä, kun perheellä on huoli vanhemmuuteen tai perheen hyvinvointiin liittyen. Kouluterveydenhoitajan kanssa voi oppilas keskustella murrosiästä, ihmissuhteista, seksuaalisuudesta, jaksamisen vaikeuksista, syömisestä, unesta, ruutuajasta, liikunnasta ja ravitsemuksesta.

Kouluterveydenhuollon sisältöä ohjaavat mm. Terveydenhuoltolaki, valtioneuvoston asetus sekä oppilas- ja opiskelijahuoltolaki.

Oppilaat käyttävät sen koulun kouluterveydenhuollon palveluita, joissa he ovat kirjoilla riippumatta kotipaikkakunnasta. Kouluterveydenhuollon palvelut eivät kuulu terveydenhuollon valinnanvapauden piiriin. Kouluterveydenhuollon palvelut ovat pääsääntöisesti maksuttomia. Lääkärin lausunnoista voidaan periä maksu.

Terveystarkastuksiin osallistuminen on vapaaehtoista. Tarkistuksista poisjäävien tuen tarvetta tulee terveydenhoitajan kuitenkin selvittää. Tuen tarpeen selvitys kirjataan potilastietojärjestelmään. Vuosittaisissa terveystarkastuksissa huomioidaan yksilön ja perheiden tarpeet sekä pyritään tukemaan yksilön terveyttä, hyvinvointia ja opiskelukykyä. Terveydenhoitaja tiedottaa terveystarkastusten alkamisesta luokkakohtaisesti. Vuosittaisten terveystarkastusten lisäksi kouluterveydenhuollossa tavataan oppilaita yksilöllisen tarpeen mukaan ja tarkistetaan, että oppilaalla on rokotusohjelman mukaiset rokotukset.

Laaja terveystarkastus sisältää terveydenhoitajan ja lääkärin terveystarkastuksen sekä huoltajan luvalla opettajan arvion oppilaan selviytymisestä ja hyvinvoinnista koulussa. Laajassa terveystarkastuksessa terveydenhoitaja ja lääkäri selvittävät sekä tukevat koko perheen hyvinvointia. Huoltaja kutsutaan laajoihin terveystarkastuksiin mukaan. Laajojen tarkastusten päätteeksi tehdään luokkayhteenveto luokkakohtaisesti ilman oppilaskohtaisia tunnustetietoja. Yhteenvetoa voidaan hyödyntää yhteisöllisessä opiskeluhuoltotyön suunnittelussa ja arvioinnissa. Kouluterveydenhoitajan vastaanotto toimii pääasiassa erikseen varatuilla ajoilla. Avovastaanotoilla oppilas voi tulla ilman ajanvarausta terveydenhoitajan luokse esim. juttelemaan mieltä painavista asioista koulukohtaisesti erikseen sovittuina aikoina. Terveydenhoitajalle voi jättää myös yhteydenottopyynnön puhelimitse tai Wilman kautta.

Koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa on käytössä sähköinen ajanvaraus palvelu, jossa huoltaja tai oppilas voi varata, siirtää ja peruuttaa itse varaamiaan kouluterveydenhuollon vastaanottoaikoja. Kouluterveydenhoitaja ilmoittaa huoltajille ja oppilaille Wilma-viestillä, kun aikoja terveystarkastuksiin on varattavissa.

Koululääkärin palvelut

Laajoissa terveystarkastuksissa (1., 5. ja 8.luokilla) on mukana koululääkärin käynti. Terveystarkastaja antaa ajan koululääkärin vastaanotolle. Tarpeen mukaan koululääkärille varataan lisä- ja seurantakäyntejä esimerkiksi terveystarkastuksessa esiin nousseiden asioiden vuoksi. Koululääkäri myöskin kirjoittaa koulunkäyntiin liittyvät lääkärilausunnot.

Koulutapaturmat ja äkillinen sairastuminen

Koulutapaturmissa ensisijaisesti opettaja tai muu koulun henkilökunta ohjaa oppilaan kotiin tai jatkohoitoon omalle terveysasemalle sekä ottaa yhteyttä huoltajaan. Jos oppilas tarvitsee terveydenhuollon ammattilaisen arviota äkillisesti sairastuttuaan, yhteys otetaan ensisijaisesti omalle terveysasemalle. Koulun henkilökunta voi konsultoida terveydenhoitajaa koulupäivän aikana sattuneista tapaturmista ja sairastumisista. Koulu hoitaa vakuutukseen liittyvät paperityöt.

Pitkäaikaissairauksien selvittely ja hoito sekä akuuttien sairauksien kuten silmätulehdusten ja muiden infektioiden hoito, ei kuulu kouluterveydenhuollon tehtäviin. Vapaa-ajan tapaturmat hoidetaan omalla terveysasemalla.

Mikäli oppilaan huoltajan työnantaja edellyttää äkillisesti sairastuneen lapsen hoidon järjestämistä varten todistusta terveydenhoitajalta (alle 10-vuotiaalle oppilaalle, kuntatyönantaja: alle 12 – vuotias), huoltaja saa todistuksen kouluterveydenhoitajalta puhelinkeskustelun perusteella. Jälkikäteen todistuksia ei kirjoiteta.

Kuraattorin palvelut

Koulukuraattori on koulun ja esiopetuksen sosiaalityön asiantuntija, joka tukee oppilaiden hyvinvointia, sosiaalista ja psyykkistä toimintakykyä sekä vuorovaikutussuhteita. Koulukuraattori käy oppilaiden kanssa tuki- ja ohjauskeskusteluja ja toimii yhteistyössä oppilaiden perheiden, koulun henkilöstön sekä tarvittaessa eri viranomaisien kanssa. Koulukuraattori tekee yhteisöllistä työtä mm. erilaisten oppilasryhmien kanssa ja osallistuu myös oppilas- ja opiskelijahuollon kehittämistyöhön.

Oppilas itse, huoltaja, opettaja tai muu yhteistyötaho voi ottaa yhteyttä koulukuraattoriin.

Koulupsykologin palvelut

Koulupsykologi tukee oppilaita tunne-elämän ja psyykkisen kehityksen haasteissa. Tavallisia tukikäyntien aiheita ovat ahdistuneisuus, pelot, mielialan lasku ja elämäntilanteen kriisit. Koulupsykologin tehtävänä on myös kartoittaa oppimisen pulmia ja suunnitella tukitoimia yhdessä koulun/esiopetusyksikön henkilökunnan ja vanhempien kanssa silloin, kun koulun laajoista tukitoimista huolimatta herää kysymys siitä, mistä oppilaan oppimisen vaikeuksissa on kyse. Tarvittaessa koulupsykologi ohjaa oppilaan ja hänen perheensä muiden tarjolla olevien palveluiden piiriin. Koulupsykologi tekee koululla yhteisöllistä opiskeluhuoltotyötä koulun henkilökunnan ja muiden toimijoiden kanssa.

Koulupsykologin palvelut ovat vapaaehtoisia, luottamuksellisia ja maksuttomia. Oppilas itse, huoltaja, opettaja tai muu yhteistyötaho voi ottaa yhteyttä koulupsykologiin.

Monialainen asiantuntijaryhmä

Monialainen asiantuntijaryhmä kootaan yksittäisen oppilaan tai oppilasryhmän tuen tarpeen selvittämiseksi ja opiskeluhuollon palvelujen järjestämiseksi. Ryhmän kokooa se opetushenkilöstön tai opiskeluhuollon palveluiden edustaja, jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu. Ryhmän monialainen kokoonpano perustuu tapauskohtaiseen harkintaan ja käsiteltävään asiaan. Ryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön. Asiantuntijoiden nimeäminen ryhmän jäseniksi ja muiden yhteistyötahojen tai oppilaiden läheisten osallistuminen ryhmän työskentelyyn edellyttää oppilaan tai huoltajan kirjallista suostumusta.

Yksittäistä oppilasta koskevan asian käsittelystä asiantuntijaryhmässä laaditaan opiskeluhoitokertomus. Ryhmän vastuuhenkilö kirjaa yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi välttämättömät tiedot opiskeluhoitokertomukseen. Kirjauksia voivat tehdä myös muut asiantuntijaryhmän jäsenet.

Opiskeluhoitokertomukseen kirjataan:

- oppilaan tilanteen selvittämisen aikana toteutetut toimenpiteet kuten arviot, tutkimukset ja selvitykset
- toteutetut toimenpiteet kuten yhteistyö eri tahojen kanssa sekä aiemmat ja nykyiset tukitoimet
- tiedot asian käsittelystä ryhmän kokouksessa, tehdyt päätökset ja niiden toteuttamissuunnitelma sekä
- toteuttamisesta ja seurannasta vastaavat tahot

Monialaisen asiantuntijaryhmän toiminta

1. Huoli oppilaasta herää.
2. Keskustelu oppilaan ja/tai huoltajan kanssa
3. Jos huoli jatkuu, kutsu huoltajan/oppilaan suostumuksella kokoon tilanteen kannalta keskeiset toimijat
4. Monialainen asiantuntijaryhmä kokoontuu. Ryhmässä suunnitellaan jatkotoimenpiteet ja sovitaan vastuuhenkilö suunnitelman toteutumisen seuraamiseksi. Kirjataan sovitut asiat opiskeluhoitokertomukseen.

Opiskeluhuollon työntekijöitä voi konsultoida kaikissa vaiheissa.

Tarvittavan opiskeluhuollon järjestäminen kurinpitotoimen tai oppilaan osallistumisen epäämisen yhteydessä

Epäämisen aikana oppilaalle on järjestettävä PoL 36 h §:ssä tarkoitettuna oppilashuoltona mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti oppilashuollon psykologin tai kuraattorin kanssa. Lisäksi oppilaalle on järjestettävä muu hänen tarvitsemansa tuki epäämisen aikana ja oppilaan palatessa opetukseen. Oppilaalle tehdään suunnitelma opetukseen palaamisen tukemiseksi.

4. Yhteistyön järjestäminen oppilaiden ja heidän perheidensä sekä esiopetuksessa työskentelevien ja muiden lasten hyvinvointia tukevien tahojen kanssa

Opiskeluhoolto on kaikkien koulu-/esiopetusyhteisössä työskentelevien ja opiskeluhoiltopalvelujen ammattilaisten yhteinen tehtävä. Oppilaiden, huoltajien, opetustoimen henkilöstön ja opiskeluhoiltopalvelujen työntekijöiden sekä yhteistyötahojen osallisuus opiskeluhoillon toimintatapojen suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa on opiskeluhoillossa keskeistä. Tämä edellyttää yhteisiä toimintatapoja ja erityisesti opetuksen järjestäjän ja hyvinvointialueen yhteistyötä.

Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö

Opiskeluhoiltoa toteutetaan yhteistyössä oppilaiden ja huoltajien kanssa. Kodin ja koulun/esiopetuksen välinen yhteistyö on lapsen hyvän kasvun, kehityksen ja oppimisen edellytys. Oppivelvollisuuslain (2020) mukaan huoltajan on huolehdittava siitä, että oppivelvollinen suorittaa oppivelvollisuuden.

Huoltaja vastaa siitä, että lapsi osallistuu vuoden kestävään esiopetukseen tai muuhun esiopetuksen tavoitteet saavuttavaan toimintaan. Kun esiopetuksessa nousee huoli lapsen kehityksestä tai sosiaalisista suhteista esiopetusryhmässä, näistä asioista keskustellaan aina ensisijaisesti lapsen vanhempien kanssa. Ryhmässä sovitaan palaverissa lasta koskevien asioiden seurannasta ja arvioinnista sekä mahdollisesti seuraavasta palaverista.

Yhteistyön sujuvuus edellyttää aktiivisuutta, avoimuutta ja sitoutumista. Tiivis yhteydenpito kodin ja koulun/esiopetuksen välillä helpottaa tuen keinojen löytymistä riittävän ajoissa mahdollisten huolien ilmaantuessa. Perheiden tukena on moniammatillinen opiskeluhoillon palveluverkosto.

Opiskeluhoiltolain mukaan opiskeluhoiltotyötä toteutetaan yhteistyössä oppilaan ja huoltajien kanssa. Yksilökohtainen opiskeluhoilto perustuu aina oppilaan sekä tarpeen niin vaatiessa huoltajan suostumukseen. Oppilashuoltoryhmän kokoontumisista tiedotetaan ajoissa sekä vanhemmille että muille yhteistyötahoille.

Yhteistyön perustana on arvostus ja luottamus sekä toimiva vuorovaikutus.

Huoltajia kannustetaan osallistumaan aktiivisesti koulun/esiopetuksen toimintaan:

- erilaiset kyselyt
- vanhempainillat
- tapahtumat

Kouluvalmentajatyö

Kouluvalmentajatyöllä tuetaan oppilaiden kouluun kiinnittymistä ja hyvinvointia koulun arjessa. Kouluvalmentaja on nuorisotyön ja kasvatuksen ammattilainen, joka toimii yhteistyössä koulun muun henkilöstön kanssa turvallisena aikuisena, kohtaa ja kuuntelee oppilaita, ennaltaehkäisee kiusaamista, yksinäjämistä ja muita kouluyhteisön haasteita. Kouluvalmentaja edistää yhteisöllisyyttä ja hyvää ryhmähenkeä sekä kehittää yhteisöllisiä toimintamalleja. Työn tavoitteita ovat syrjäytymisen ehkäisy, oppilaan tunne- ja vuorovaikutustaitojen kehittyminen sekä oppimaan oppimisen ja osallisuuden taitojen kehittyminen.

Yhteistyö muiden oppilaiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa kuten perheneuvola, nuorisotoimi, lastensuojelu, erikoissairaanhoido ja poliisi

Nuorisotoimi ja poliisi tekevät osaltaan yhteisöllistä työtä kouluissa. Nuorisotoimen työntekijät ovat säännöllisesti oppilaiden tavattavissa yläkoululla ja lukiolla. Poliisin kanssa tehdään yhteistyötä tarvittaessa. Lastensuojelu ja erikoissairaanhoido osallistuvat yksilölliseen opiskeluhuoltotyöhön.

5. Suunnitelmat oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä kriisisuunnitelma

Esiopetus

Esiopetusympäristöt on suunniteltu turvallisiksi, jotta tapaturmilta vältyttäisiin. Jos tapaturmia silti sattuu, on henkilökuntaa koulutettu ensiaputaitoiseksi ja he tietävät, mihin ottavat ensisijaisesti yhteyttä tapaturman sattuessa. Pälkäneen kunta on vakuuttanut esiopetuksessa olevat lapset esiopetuksen ja esiopetuksen täydentävän varhaiskasvatuksen ajalta vakuutusyhtiö Pohjantähdessä.

Esiopetuksessa on käytössä Pälkäneen varhaiskasvatuksen turvallisuussuunnitelma 2022 ja yksikkökohtaiset turvallisuussuunnitelmat, joista osa on yhdessä lähikoulun kanssa. Turvallisuussuunnitelmissa on kerrottu, miten toimitaan äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa. Esiopetusryhmissä huolehditaan, että koko henkilökunta on tietoinen toimintatavoista kriisien ja uhkatilanteiden varalta. Tästä vastaa ryhmän varhaiskasvatuksen opettaja aluepäällikön / rehtorin tuella. Toimintavalmiuksia harjoitellaan säännöllisesti kerran toimintakaudessa poistumisharjoituksilla. Turvallisuussuunnitelmia arvioidaan ja päivitetään vuosittain.

Toimipisteissä tehdään säännölliset palo- ja turvallisuustarkastukset kerran kolmessa vuodessa. Henkilökunta kertoo vanhempainilloissa yksikön käytössä olevasta turvallisuussuunnitelmasta ja tehtävästä poistumisharjoituksesta.

Kriisitilanteiden jälkikäsitellyssä käytetään tarvittavia terveyst- ja sosiaalipalveluiden ja mahdollisesti seurakunnan palveluja.

Esiopetuksessa kuljetusta tarvitsevien lasten kohdalla käytetään pääsääntöisesti koulujen järjestämiä koulukuljetuksia. Osa kuljetuksista on yhteisiä koulujen kanssa. Esiopetuksessa pyritään välttämään kuljetusten pitkiä odotusaikoja. Jos odotusaikoja tulee, niin henkilökunta järjestää lapsille valvottua toimintaa. Henkilökunta huolehtii, että lapset saatetaan kuljetuksiin, osa linja-autoille ja osa takseihin. Takseissa pidetään aina turvavyöt kiinni ja siitä huolehtii ja vastaa taksikuljettaja.

Kiusaamisen ehkäisemisessä oleellista on tavoitteellinen ja suunnitelmallinen toiminta. Kiusaamisen ehkäisy on vaikuttamista lapsiryhmän toimintaan. Ryhmäytymisen avulla vahvistetaan myönteisiä vuorovaikutustaitoja ja luodaan turvallinen ilmapiiri. Kiusaamisen ehkäisyyn on luotava toimintatavat, jotka sopivat kullekin lapsiryhmälle ja kiusaamisen ehkäisy tulisi nähdä osana arjen pedagogiikkaa. Kiusaamiseen voidaan vaikuttaa jatkuvan havainnoinnin kautta. Havainnoimalla saadaan paljon tietoa lasten sosiaalisista suhteista, lapsiryhmän dynamiikasta sekä yksittäisen lapsen vuorovaikutustaidoista. Kasvattajien tietoisuus omasta toiminnastaan on lähtökohta kiusaamisen ennaltaehkäisylle. Työ alkaa yhteisellä arvokeskustelulla, siitä millaisia kasvatusarvoja yksiköllä on ja miten nämä arvot näkyvät arjessa. Yhteisiin yleisesti hyväksytyihin arvoihin sitoudutaan ryhmän tiimisopimuksella.

Kiusaamistilanteeseen puututaan välittömästi ja siihen reagoidaan yhteisesti sovitulla tavalla. Kiusaamiseen puuttuminen on tehtävä hienovaraisesti, sillä tarkoituksena on ennaltaehkäistä kiusaaja-kiusattu-roolien muodostuminen ja ylläpitää luottamuksellista sekä turvallista suhdetta

lasten ja aikuisten välillä.

Kiusaaminen on yleensä tietoista, toistuvaa, tahallista, systemaattista ja ryhmässä tapahtuvaa negatiivista toimintaa. Siihen liittyy usein voimasuhteiden epätasapaino, jossa kiusattu on puolustuskyvytön kiusaajaansa/ kiusaajiinsa nähden. Kiusaaminen loukkaa ihmisen fyysistä, psyykkistä tai sosiaalista koskemattomuutta. Kiusaaminen on kuitenkin aina yksilöllinen kokemus, eikä sen välttämättä tarvitse olla toistuvaa, vaan ratkaisevaa on lapsen reagointi tai oma kokemus siihen. Joskus kiusattu itse ei koe olleensa kiusattu, vaikka kiusaamista on havaittu tapahtuvan. Tällöin on aikuisen velvollisuus puuttua asiaan. Kiusaaja voi olla oppilas tai aikuinen. Kiusaaminen voi olla sekä sanallista, fyysistä että sosiaalista.

Pälkäneen kunnan esiopetuksessa on käytössä kiusaamisen ja puuttumisen suunnitelma (päivitetty 2021). Tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma tullaan liittämään yksiköiden toimintasuunnitelmiin. Tämä työ on alkanut toukokuussa 2023.

Koulut ja oppilaitokset

Jokaisella oppilaalla on oikeus turvalliseen oppimisympäristöön. Kaikilla koulun aikuisilla on velvollisuus toimia kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän estämiseksi ja vähentämiseksi. Kiusaaminen, väkivalta ja häirintä voi olla kertaluontoista tai toistuvaa. Sitä voi tapahtua kouluajan lisäksi myös vapaa-ajalla, mm. sosiaalisessa mediassa.

Kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ennaltaehkäisy

Oppilaalla on oikeus turvalliseen opiskelu-ympäristöön, johon kuuluu fyysinen, psyykinen, sosiaalinen ja pedagoginen turvallisuus. Turvallisuuden varmistaminen edellyttää opetuksen järjestäjältä suunnitelmallista toimintakulttuurin kehittämistä, yhteistä valmistelua ja yhteisten toimintatapojen luomista koulujen kanssa. Opetuksen järjestäjä perehdyttää henkilöstönsä ja opiskeluhuoltopalvelujen ammattilaiset toimintatapoihin erilaisissa ongelmatilanteissa sekä huolehtii tiedottamisesta ja suunnitelmien päivityksestä.

Kaikissa kouluissa on käytössä oppilaiden tunne- ja vuorovaikutustaitoja kehittävä ohjelma, jonka avulla mm. vahvistetaan oppilaiden yhteisöllisyyttä, kaveritaitoja sekä kiusaamisen vastaisia asenteita.

Oppilaiden sosiaalisia taitoja, mm. ryhmäytymistä tuetaan monin eri tavoin sekä koulun työntekijöiden, että eri sidosryhmien toimesta

Kouluissa käsitellään kiusaamiseen, väkivaltaan ja häirintään liittyviä asioita säännöllisesti. Kiusaamiseen liittyvistä käytänteistä tiedotetaan oppilaita ja huoltajia syyslukukauden alussa.

Kiusaamiseen, väkivaltaan ja häirintään puuttuminen

Kiusaamiseen, väkivaltaan ja häirintään puututaan aina. Kaikki tapaukset selvitetään ja kirjataan tarpeen mukaan oppilaitoksen/esiopetusyksikön toimintamallin mukaisesti. Koulun/esiopetuksen opettajan tai rehtorin tulee ilmoittaa tietoonsa tulleesta oppimisympäristössä tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta, syrjinnästä tai väkivallasta niistä epäillyn ja niiden kohteena olevan oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle (POL 29§). Puuttumisessa on tärkeää selvittää, mitä on tapahtunut ja kuulla kaikkia asianosaisia. Tapauksen selvittämisen yhteydessä sovitaan jatkotoimista, seurannasta ja yhteistyöstä huoltajien kanssa. Vakavammissa tapauksissa arvioidaan myös lastensuojelun ja poliisin tarve.

Kriisisuunnitelmat

Opiskeluhuollon toiminnan, kuten varhaisen puuttumisen tarkoituksena on ennaltaehkäistä kriisien syntymistä. Kriisitilanteiden ehkäisy ja niihin varautuminen on osa esiopetuksen/oppilaitoksen huolenpito- ja turvallisuuskulttuuria. Kriisien ennaltaehkäisyyn pyritään yhteisten, selkeiden sääntöjen ja ohjeiden sekä myönteisen ja turvallisen ilmapiirin avulla.

Terveyden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen esiopetuksessa/koulussa on samalla myös kriisitilanteiden ennalta ehkäisyä ja niihin varautumista. Turvallisuuskulttuuria edistää kaikki myönteistä yhteisöllisyyttä ja hyvinvointia tukeva toiminta: esiopetuksen/oppilaitoksen ilmapiiri, hyvät ja toimivat opettajien ja oppilaiden väliset suhteet, koulun aikuisten väliset suhteet sekä jatkuvuuteen ja avoimuuteen perustuvat suhteet koteihin ja yhteistyökumppaneihin.

Jokaisella yksiköllä/oppilaitoksella on oma kriisisuunnitelmansa, jossa kuvataan toiminta erilaisissa kriisitilanteissa sekä vastuut kriisiviestinnässä.

6. Arviointi ja seuranta

Opetuksen ja koulutuksen järjestäjäkohtaisen opiskeluhoollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista vastaa monialainen opiskeluhoollon ohjausryhmä. Koulun opiskeluhoollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista vastaa esiopetusyksikkö-/koulukohtainen opiskeluhoolloryhmä. Vastuu ryhmien toiminnasta on rehtoreilla, jotka kokoavat palautetta oppilailta, opettajilta, huoltajilta sekä opiskeluhoollon eri toimijoilta. Opiskeluhoollon toimintaa arvioidaan sekä koulujen tasolla että ohjausryhmässä lukuvuosittain. Keskeisistä tuloksista tiedotetaan oppilaille, huoltajille ja yhteistyötahoille.

Opetuksen järjestäjä vastaa yhteistyössä opetustoimen ja hyvinvointialueen opiskeluhoollopalveluista vastuussa olevien viranomaisten kanssa opiskeluhoollon kokonaisuuden omavalvonnan toteutumisesta. Arvioinnissa käytetään apuna kunnassa jo olemassa olevia hyvinvoinnin seurannan mittareita.

Tärkeitä linkkejä

Opiskeluhoollon suunnitelman taustalla on oppilas- ja opiskelijahuoltolaki sekä sen pohjalta tuotetut ohjeet ja oppaat, joista on alla keskeisiä linkkejä:

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2013/20131287> Perusopetuslaki 628/1998 -Ajantasainen lainsäädäntö - FINLEX®

<https://stm.fi/-/uusi-soveltamisohje-oppilas-jaopiskelijahuoltolainsaadannon-toteuttamisen-tuek-1>

<https://minedu.fi/kiusaamisen-ehkaisemishjelma> <https://www.julkari.fi/handle/10024/136782>

<https://www.julkari.fi/handle/10024/126938> <https://www.julkari.fi/handle/10024/137983>

<https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-japerheet/peruspalvelut/opiskeluhoolto> <https://www.oph>

Henkilötietojen salassapito ja käsittely opiskeluhoollotyön yhteydessä

Opetuksen järjestämisestä vastaavien toimielinten jäsenet, koulun henkilökunta (rehtori, opettajat, tuntiopettajat, koulunkäynninohjaajat, muu henkilöstö), kouluterveydenhuollon edustajat, koulukuraattorit, koulupsykologit ja opetusharjoittelua suorittavat eivät saa ilmaista sivullisille, mitä he ovat työssään saaneet tietää oppilaiden, henkilöstön tai heidän perheenjäsentensä henkilökohtaisista oloista ja taloudellisesta asemasta.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa tai salassapitovelvollisuudesta erikseen säädetään, on oppilaan opiskeluhoollotyöhön osallistuvilla oikeus saada toisiltaan ja luovuttaa toisilleen sekä oppilaan opettajalle sekä perusopetuslain mukaisesta opetuksesta ja toiminnasta vastaavalle viranomaiselle *oppilaan opetuksen asianmukaisen järjestämisen edellyttämät välttämättömät tiedot*.

Oppilaan huoltajan tai muun laillisen edustajan yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella voidaan opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömiä salassa pidettäviä tietoja pyytää myös muilta tahoilta. Tällöin edellytyksenä on, että tietojen pyytämiseksi toimitaan yhteisymmärryksessä huoltajan kanssa ja huoltajalta pyydetty suostumus on yksilöity ja annetaan kirjallisessa muodossa. Yksilöimisellä tarkoitetaan, että suostumuspaperiin kirjoitetaan, mitä opetuksen järjestämisen seikkaa pyyntö tarkalleen ottaen koskee. Lukuvuoden alussa pyydetty yleisluontoinen suostumus ei siis täytä lain vaatimusta.

Jos oppilas siirtyy toisen opetuksen tai koulutuksen järjestäjän opetukseen tai koulutukseen, aikaisemman opetuksen järjestäjän on pyydettävä oppilaan tai tarvittaessa hänen huoltajansa

suostumus siihen, että uudelle opetuksen järjestäjälle voidaan siirtää opiskeluhuollon asiakasrekisteristä sellaiset salassa pidettävät tiedot, jotka ovat tarpeellisia opiskeluhuollon jatkuvuuden kannalta. Sen sijaan opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot toimitetaan, salassapidon estämättä viipymättä toiselle opetuksen järjestäjälle tai lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen järjestäjälle. Vastaavat tiedot voidaan antaa myös uuden opetuksen tai koulutuksen järjestäjän pyynnöstä.

Tietojensaantioikeus:

Opetuksen järjestäjällä on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada maksutta oppilaan opetuksen järjestämiseksi välttämättömät tiedot sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaiselta, muulta sosiaalipalvelujen tai terveydenhuollon palvelujen tuottajalta sekä terveydenhuollon ammattihenkilöltä.

Oppilaan yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestämiseen ja toteuttamiseen osallistuvilla on salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus saada toisiltaan ja luovuttaa toisilleen sekä opiskeluhuollosta vastaavalle viranomaiselle sellaiset tiedot, jotka ovat välttämättömiä yksilökohtaisen oppilashuollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi. Lisäksi heillä on oikeus saada ja luovuttaa toisilleen sekä oppilaan opettajalle, rehtorille ja opetuksen järjestäjälle oppilaan opetuksen asianmukaisen järjestämisen edellyttämät välttämättömät tiedot. Tiedon luovuttaja joutuu harkitsemaan esimerkiksi sitä, onko kysymys sellaisesta tiedosta, joka on välttämätön oppilaan tai muiden oppilaiden turvallisuuden varmistamiseksi. Luovutettava tieto voi koskea muun muassa sellaista oppilaan sairautta, joka tulee ottaa opetustilanteissa huomioon.